List 43. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 21. oktobra 1892.

Politiški oddelek.

Nov nemški program.

Sedanja uredba naše države malokateremu ugaja. Celo Nemci niso zadovoljni. Ko so pred petindvajsetimi leti sklenili pogodbo z Ogersko, so mislili, da so si za večne čase zagotovili prvenstvo v Avstriji. Mislili so, da ne bodo le prvi narod v naši državni polovici, temveč sploh prvi narod v monarhiji. S svojo višjo kulturo bodo vplivali celo na ogersko državno polovico in bodo zlasti odločevali sami v vnanji politiki.

V resnici je pa prišlo drugače. Madjari niso postali le gospodarji v svoji državni polovici, temveč odločujejo v vnanji politiki in celo močno vplivajo na našo državno polovico. Ta vpliv je vedno večji, kolikor bolj se razvija ogerska država. Nemci sami postali so nekako odvisni od Madjarov. Sprva ta vpliv ni bil tako silen, ko Madjari niso bili še tako omikani, nego so že sedaj. Kolikor bolj bode rasla madjarska kultura, toliko bólj bodo Madjari pritiskali s svojim vplivom na vso našo državno polovico.

Da so pa Madjari prišli do tacega vpliva in veljave, temu je več vzrokov. Jeden glavnih uzrokov so pa tudi narodni boji v naši državi. Vsi avstrijski narodi, tudi Nemci porabijo najboljše svoje moči v teh narodnih bojih. Zategadel se pa ne morejo braniti madjarskemu pritisku. Da bi se pa bili Nemci za časa sporazumeli z drugimi avstrijskimi narodi, kakor so se Madjari s Hrvati, pa bi bili faktično, ne pa le navidezno ohranili prvenstvo v državi, če tudi bi to prvenstvo ne bilo tako oviralo razvoja druzih avstrijskih narodnostij.

Nemci so se posmehovali drugim narodnostim in njih razvijajočemu se novemu slovstvu. Zanašajoč se na svojo veliko kulturo, so mislili, da ni mogoče, da bi kako drugo slovstvo jelo nemško izpodrivati. Toda povsod je domače slovstvo jelo premagovati priceplјeno nemško kulturo. S svojim preziranjem druzih narodnostij so Nemci le to dosegli, da jih mrzé vse nenemške narodnosti v naši državi. Sedaj že bolj pametni Nemci spoznajo, da ne bode lahko ponemčiti nobenega slovanskega naroda, ali da se narodne meje brez velike sile ne bodo dale več premeniti. Zategadel pa nekateri Nemci že premišljajo, da dosedanja nemška politika ni bila prava.

Berolinski list „Gegenwart“ je te dni objavil članek, v katerem obsoja z vso ostrostjo dosedanjo politiko avstrijskih Nemcev. Posebno ta list obsoja politično delovanje Herbstovo in Plenerjevo. Herbst je bil dober govornik ali slab politik, ravno tako tudi Plener.

V tem članku se priporoča, da naj bi se Nemci skušali sporazumeti z drugimi avstrijskimi narodnostmi, tudi s Čehi in Jugoslovani in da bi povsod delali za večjo samostojnost manjših narodnostij. Mnogo so Nemci v tem oziru že zamudili, ker njih naloga bi bila morala biti, delati za osvobodenje južnih Slovanov. Člankar priporoča odprava dualizma in razdelitev Avstrije po narodnostih.

Ta misel ni nova. Pred dobrimi štiridesetimi leti zagovarjal jo je Čeh Palacky. Pozneje jo je opustil zaradi neugodnih političnih razmer. Postavil se je bil na stališče češkega državnega prava, največ iz ozira na konservativno plemstvo, ki bi tako ne bilo maralo podpirati čeških teženj.

Boj za češko državno pravo traja že trideset let, ali je še dandanes brezvspešen. Težko je reči, če so se Čehi kaj v tem času približali svojemu smotru. Ta velik političen boj imel je le to dobro stran, da je oživel češko narodno zavest. Vprašanje je pa, če bi ne bilo dobro, da se Čehi polagoma povrnejo k staremu programu pokojnega Palackega, ako se Nemci poprimejo tega programa. Slovenci smo pa tako vedno stali na narodnem stališči in zatorej program, katerega priporoča berolinski list po svojem načelu, nam ni nasproten in ga torej lahko podpišemo. Naša zjedinjena Slovenija najde prav lahko mesto v tem programu.

Kdo poreče morda, da je to, kar piše berolinski list, le prazna fantazija. Mi ne sodimo tako. Mej avstrij-

skimi Nemci pripravlja se neki prevrat. Nemški liberalci zgubljajo veljavo in nemški nacijonalci gredo na površje in ti pa stoje odločno na narodnem stališči. Ti bi se torej lahko sprijaznili s tako idejo. Mi celo sodimo, da ta članek prihaja iz nemško-narodnih krogov.

Kakor se mi v načelu strinjamo z berolinskim listom, tako se pa ne moremo v podrobnostih. Ta list priporoča, da bi se osnovala v sredi države, katera bi se federativno preosnovala nemško-avstrijska kraljevina. To je vse prav lepo, ali člankar za to kraljevino ne zahteva le vse Koroške in Štajerske, temveč tudi celo naše Gorenjsko. Mi ne vemo, je li pisatelj napak poučen o narodnih razmerah v teh krajih, ali je pa le odkrito povedal, po čim da Nemci teže. Bodi temu kakor koli, vsekako moramo Slovenci z vso silo se upirati taki razdelitvi, ko bi se kedaj nameravala.

Že sedaj za nas Slovence nastaja dolžnost, da vse storimo, da se izognemo kaki bodoči nevarnosti v tem oziru. To pa moremo le s tem, če pospešujemo slovensko narodno zavest na Koroškem in Štajerskem in skrbimo, da se ta narodna zavest pri vsaki priliki pokaže, da vsi Nemci izvedo, do kje seže slovenska zemlja. Vse naše narodne sile je treba zbirati v ta namen. Posebno se pa moramo tudi poganjati za slovenske šole in pri občinskih in drugih volitvah delati, da bodo izvoljeni naši narodni možje. Bati se je treba, da bodo pri preorganizovanju naše države Nemci skušali vse tiste kraje obdržati, kjer so nemške šole ali pa nemški občinski ali okrajni zastopi. Koroški in štajerski Nemci bodo tem huje ponemčevali, čimbolj se bode približevala taka preosnova države, da tako več zemlje pridobe za nemštvo. Mi Slovenci pa moramo za časa se z vso silo postaviti v bran, da ne bode prepozno. Ob takem času, ko se pojavljajo take ideje, kakor je omenjeni nemški narodni program, se pa morajo obsojati vsaka prizadevanja, ki hočejo naše narodno vprašanje potisniti nekako v ozadje, bodisi že pod to ali ono pretvezo. Pravih rodoljubov dolžnost je pa tembolj naglašati naše narodno stališče, čimbolj nekateri drugi v narodnih ozirih mlačni postajajo.

Politični pregled.

Delegacije. — V obeh delegacijah so se začele skupne obravnave. V avstrijski delegaciji skrbe Mladočehi, da obravnave niso preveč mrtve. Eim, Masařik in Pacak so v dolgih govorih napadali tridržavno zvezo, grajali zanemarjanje nenemških jezikov v vojski in pomanjkljivo vpravo v Bosni in Hercegovini. Če tudi so ti govori bili semtertja pretirani, ali vendar mora vsakdo priznati, da so ti gospodje marsikatero resnico povedali. Ministri so večkrat bili malo v zadregi, ko so jim odgovarjali. Isterski delegat Spinčič je priporočal, da se Bosna in Hercegovina zjedinita s Hrvaško. V vojnem odseku je delegat dr. Gregorčič vprašal vojnega ministra, zakaj se je odpravila slovenščina kot polkovni jezik pri koroškem polku. Minister Bauer mu je pa odgovoril, da pri tem polku ni več kakor 10 odstotkov Slovencev. Biti pa mora vsaj 20 % vojakov kake narodnosti pri polku, da je njih materinščina polkovni jezik.

Narodna jednakopravnost. — Mestno oblastvo v Opavi se brani priobčiti naredbe proti koleri v češčini in poljščini, občinski urad v Vinogradeh pri Pragi jih pa neče priobčiti v nemščini. V obeh slučajih so šle pritožbe na višje instance in še sedaj ni uradne rešitve. Proti občinskemu uradu v Vinogradeh je pa vlada takoj pokazala večjo energijo, nego proti opavskemu magistratu. Županu je okrajno glavarstvo zapretilo z globo 20 gld. vsak dan, dokler ne izvrši danega mu ukaza. Ker sta oba slučaja si jako podobna, smo radovedni, če bodeta končni rešitvi podobni. Iz teh rešitev se bode videlo, kako tolmači vlada narodno jednakopravnost.

Shod čeških odposlancev. — V začetku prihodnjega meseca snide se v Pragi shod odposlancev vseh čeških klubov, da se posvetuje o skupnem postopanju vseh zastopnikov naroda češkega. Mladočehi pošljejo k temu shodu 7 odposlancev.

Češko. — Po svoji nestrpljivosti proti Čehom so najbolj znani Nemci v Liberci. Tamošnji mestni zastop in magistrat je vse mogoče storil proti Čehom. Nemškim pobalinom se je pustilo, da so vpričo policije pobijali okna „Češki Besedi“ (čitalnici.) Vse zahteve Čehov po jednakopravnosti bile so zastonj. Celo za vladne naredbe in ukaze se magistrat in mestni zbor nista nič brigala. Naznanilo se ni, kdaj da se letos vpisuje v češko šolo, da bi češki stariši otrok v to šolo vpisavati ne mogli. Ker je pa magistrat se posluževal kaj nespodobnih izrazov v dopisovanji z državnimi uradi in so se v mestnem zboru slišali kaznjivi govori, iz katerih je odsevalo vse drugo poprej, kakor avstrijsko domoljubje, je bila vlada prisiljena razpustiti mestni zbor in mestno upravo je prevzel vladni komisar.

Ogersko. — Velika razburjenost je sedaj mej Madjari. Postavili so v Budimpešti spomenik honvedom palim v bojih 1848. in 1849. leta. Honvedi so se tedaj bojevali proti Avstriji. Kot v nekako spravo mej madjarskim narodom in pa skupno vojsko, ki se je toraj bojevala proti Madjarom dovolil je cesar, da korni poveljnik v Budimpešti položi pri odkritji venec na ta spomenik, zato pa honvedi (ogerski deželni brambovci) ovenčajo spomenik generala Hentzija, ki je tedaj se bojeval proti Madjarom. To je pa razburilo Madjare. Časopisi zmatrajo to za razžaljenje madjarskega naroda in celo predrzno zahtevajo, da bi se odstranil ta spomenik iz Budimpešte. V zbornici je opozicija ta dogodek porabila proti vladi in strašno napadala tudi skupno vojsko in Avstrijo.

Italija. — Zbornica se je razpustila in nove volitve so se določile na 6. dan novembra, novovoljeni parlament pa je sklican na dan 23. novembra.

Srbija. — Skupščina razpusti se baje v decembru in nove volitve bodo pa februvarija meseca. Sodi se, da bodo zmagali radikalci, toda le z neznatno večino. — Srbski listi so jako zadovoljni z izjavami našega vnanjega ministra grofa Kalnokyja v budgetnem odseku avstrijske delegacije. Liberalni listi zagotavljajo, da bode liberalna vlada gledala, da ohrani najboljše odnošaje z Avstrijo.

Francija. — Zbornica sešla se je zopet v posvetovanje. Naloga ministerstva pred zbornico bo težka. Opravičevati se mu bode zaradi dogodkov v Carmauxu in zaradi francosko-švicarske trgovinske pogodbe. Glede zadnje točke zvalilo bode baje ministerstvo vso odgovornost na trgovinskega ministra, glede štrajka v Carmauxu bode se pa postavilo na stališče delavcem prijazno, ker se tako upa s pomočjo radikalcev vzdržati na površju.

Rusija. — Zakon glede omejitve pravic židov priti ima še letošnjo jesen pred državni svet. Če se bode zakon tudi vsprejel, je dvomljivo, kajti sedanji finančni minister je iz financijelnih ozirov za to, da se židom ne krate pravice.

Rusija in Turčija. — Kakor poročajo nekateri listi, je Turčija že odgovorila na znano rusko noto glede Bolgarije.

Turčija v noti naglaša, da se drži vedno berolinskega dogovora in prav obžaluje, ako je ruska vlada kaki zadnji korak turške vlade napačno razumela. Rusija je dobila s tem nekako zadoščenje in nadaljni prepir je odstranjen in razmere obeh držav, druga proti drugi so zopet v starem tiru — Mej Rusijo in Turčijo vrše se pogajanja glede nove trgovinske pogodbe, katera pogajanja pa počasi napredujejo. Največ težave napravljajo pogajanja glede prehoda ruskih ladij skozi Bospor in Dardanele.

Belgija. — Toli zaželena reforma belgijske ustave splavala bodo najbrže po vodi, vsaj splošna volilska pravica se ne bode uvedla. Napredne liberalce zmagali so pri posvetovanji klerikalci in doktrinarni liberalci. Ker je narod in posebno še rudokopi vnet za splošno volilsko pravico, bati se je nemirov.

Amerika. — Nadeje, da bo pri prihodnji volitvi predsednika zjedinjenih držav izvoljen demokratični kandidat, Cleveland, postajajo zmirom bolj verojetne Pred kratkim vršile so se v mnogih državah volitve državnih upravnikov in skoro povsod so zmagali demokratje in to je gotovo nekakšna dogodba, po kateri se lahko sodi, da bode pri volitvi predsednika zmagala tudi demokratična stranka.

Rumunija in Grško. — Grška vlada sklenila je pretrgati diplomatične odnošaje z Rumunijo in je zapovedala grškemu odposlaniku v Bukareštu in vsem konzulskim funkcijonarjem, da naj takoj odpotujejo. Varstvo grških podložnikov izročilo se je Rusiji. Povod temu dala je neka velika dedščina. Pred nekaj leti umrl je v Rumuniji neki Zappa, ki je v svoji oporoki volil okrog 20 milijonov frankov za razne zavode na Grškem. Sorodniki Zappovi so se zoper to pritožili in pričele so se sodnijske obravnave, ki še do danes niso končane. Rumunija zahteva, da vso stvar odloči kako rumunsko sodišče, Grška pa zahteva, da se zadeva poravna, kot kaki mejnarodni prepir, ne pa kot kaki civilni ali zasebni, ali pa da posebno sodišče odločuje o tem. To nesporazumljenje dovelo je Grško do omenjenega koraka. — Tudi rumunska vlada odpoklicala je svojega diplomatičnega zastopnika z Grškega.

Obrtnija.

Nekoliko o našem orodji.

Večkrat smo uže povdarjali na tem mestu, da je dobro orodje prva in prepotrebna podlaga vsakemu delu. Kdor nima primernega orodja, se zastonj trudi in péha — izdelki njegovi kažejo povsodi, da mu manjka temeljnih sredstev, to je dobrega orodja. S slabimi pripravami gre vsako podjetje le počasi naprej in kmalu omaga v splošnem tekmovanji, v katerem skušajo današnji obrtniki prekositi drug druzega. Dobro orodje je seveda v obče draga stvar; a tudi obrtnik, ki nima velikih sredstev, more imeti dobro orodje, ako razume svojo stroko in ako vé, kako postopati s svojimi sredstvi. Dobro žago na primer, more imeti vsak, kdor le hoče; treba je le, da jo zna brusiti in pravilno napeti. Primernih obličev si napravi vsak mizar sam, ako pozná zahteve, katere stavi tehnika do obliča in ako se ne boji malega truda, ravnati se po teh zahtevah. Dostikrat se pa tudi pripeti, da naš domači obrtnik ne pozna marsikaterega orodja, ki ne stane mnogo novcev, a je vendar silno važno za sedanje razmere. Tako vplivajo razne okoliščine, da tako pogostoma vidimo delavnice, ki nikakor niso tako vrejene, kakor bi morale biti. Na jedni strani nemarnost, na drugi nepoznanje, na jednem konci stare šege in nepotrebna trdovratnost, na drugem dobra volja in a premalo znanja — tako se druži več faktorjev, da naredé delavnico čestokrat nezmožno za vsako vspešno delovanje in za vsak napredek.

Zato smo se odločili, opisovati v naslednjih vrsticah glavno orodje glavnih naših obrtij. Risali bomo z besedo in sliko temeljne komade, katere naj ima vsaka delarnica, vmes pa opozarjali na nove iznajdbe, opisovali lastnosti tega ali onega orodja in naštevali vire, kam se je treba obrniti zanj. Ozirali se bodemo tudi na one stroje, ki so pristopni vsakemu, količkaj marljivemu obrtniku in ocenjevali njihove prednosti in nedostatke, ter tako podali opis vse oprave, katero potrebuje umen podjetnik, ako noče zaostati za napredkom. (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Električno železnico zgrade mej Bruseljem in Antwerpenom v Belgiji. Vsak vlak imel bode samo jeden vagon, v katerem bode prostora za 60 potnikov. Naglost vlaka bode 100 kilometrov vsako uro. Vlak bode torej v 20 minutah prišel od jednega do druzega omenjenih mest.

Solna hiša. Na razstavi v Čikagi bode tudi velika hiša, sezidana iz same soli. Narejen bode iz pločkamenite soli. Te pločе so tako čiste, da se skozuje dobro vidi.

Zamaža za pohištvo. Dobro zamažo za pohištvo dobiš, če namešaš 1 del živega apna in 2 dela ržene moke v klejevo (limovo) raztopljino. S to zamažo se lahko dobro zamažejo razpoke pri pohištvu.

Lak proti vlažnosti. Železne izdelke pa tudi kamnite in lesene je dobro če namažeš z lakom, ki se napravi iz 15 delov živega apna, 20 delov vode, 50 delov raztopljenega kavčuka, in 50 delov vročega lanenega olja. Apno najprej zmešaj v vodi, h temu pa prideni v olji raztopljeni kavčuk. Ta lak dobro varuje razne stvari pred mokroto.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

IX.

Boleznima, kateri smo opisali, je jako podobna majska bolezen. Ta bolezen pokaže se navadno v maji, večkrat pa tudi v drugih mesecih. Čebele ne morejo letati in tekajo vznemirjene z razprostrtimi peruti pred panji ali pa po stezah blizu ulnjaka. Tudi uzroki teh bolezni dolgo niso bili znani. Še le novejše mikroskopične preiskave so z zanesljivostjo dognale, da prouzročujejo to bolezen neke glivice, katere se narejajo čebeli v želodci in črevih. Te glivice prouzroče, da v čebeli hrana zavre in vsled tega se pa spridijo creva. Ker pa te glivice odtegujejo čebelam dušec, katerega potrebujejo za svoj obstanek, obnemorejo in poginejo. Čebele, pri katerih se pokaže ta bolezen, polagoma poginejo.

*

Pripomočki proti majski bolezni so tisti, kakor proti griži ali gnjilobi. Zanesljivega pripomočka še ni. Sploh je pa vseh teh bolezni se ložje varovati, nego jih pa odpraviti, kadar se pa kažejo v panji. Zatorej je pa dolžnost vsacega čebelarja, da naznani drugim čebelarjem, ako se pri njem pokaže taka bolezen.

Majska bolezen posebno pospešuje nezrel med, kateri rad zavre. Zatorej naj se tak med ne poklada čebelam. Čebelar naj torej pozni jesenski med porabi v druge namene. Kakor se kolera ne loti človeka, ki je zdravega želodca in ima redno dobro hrano, ravno tako se gniloba, griža in majska bolezen manj lotijo čebel, ki dobivajo zdrav med.

Razume se pa tudi, da je pri majski bolezni, kakor pri griži in gnilobi treba skrbeti pred vsem za snažnost, ker s tem se pride v okom nekoliko razširjenju bolezni. Tudi pri teh boleznih se priporoča karbolova kislina kot dobro varovalno sredstvo. Učenjaki zadnji čas obračajo tudi na omenjene čebelne nalezljive bolezni večjo pozornost, kakor sploh na nalezljive bolezni in nadejamo se, da tudi pogodé kako zanesljivo sredstvo proti njim. Sedaj ko je odkril vzrok tem boleznim, bode to tudi ložje. Praktičnih čebelarjev dolžnost je pa, da jih pri tem podpirajo in priobče po listih ali kako drugače vse, kar sami opazijo.

O žeji pri čebelah smo pa že jedenkrat govorili v tem listu. Žeji se pa seveda drugače odpomoči ne more, da se čebelam na primeren način piti da. Ker pa vlaga po zimi v panjih pospešuje plesen, ni dobro dajati čebelam preveč pijače, zatorej je treba tudi tako gledati, da čebele žejne ne postanejo. Čebele, katere kaj vznemirja ali katere imajo v panjih mrzlo, rajši žejne postanejo. Umen čebelar bode torej gledal, da bodo čebele imele mir in pa da bodo po zimi na gorkem. Tako smo popisali ob kratkem čebelne bolezni. Mnogoštevilne niso, ali so nevarne in mnogo čebelarjev je že zaradi teh bolezen obubožalo. Če smo svojim poukom kaj pripomogli, da se z umnim ravnanjem omeje te bolezni, dosegli smo svoj namen.

Kmetijske raznoterosti.

Kako naj se ravna z mesom po letu? Velike sitnosti imajo gospodinje z mesom po letu, če nimajo ledenice. Priporoča se, da se meso, ki začne dišati, dobro spere z raztopino nadmanganovo-kislega kalija. Toliko te soli, kolikor jo moreš prijeti z dvema perstama, zadošča za celo skledo vode.

Sredstvo proti polžem. Nage polže na vrtih poloviš s tem, da narežeš gladkih vrbovih šib in iz njih na tak način potegneš lub, kakor otroci, kadar delajo piščalke. Tacih piščalk nadevaj po vrtu, dokler so še sočne od znotraj. Polži bodo kmalu vanje zlezli srkat sladek vrbov sok. Čez nekaj časa piščalke poberi, iz njih iztresi polže in jih uniči.

Gorka voda za rastline. Preiskave so pokazale, da nekatere rastline začno kmalu cveteti, če se jim priliva precej gorka voda. Posebno se priporoča oleandrom, granatnim drevesom prilivati vročo vodo, če nečejo cveteti, ali pa, če pešajo.

Rajska jabelka se ohranijo, če se zrela in nepoškodovana jabelka skrbno obrišejo in denejo v posodo s širokim vratom. Na to se polijejo s tekočino iz jednega dela kuhinjske soli, jednega dela jesiha in 100 delov vode, tako da so vse v tej tekočini. Na vrh se pa nalije za jeden centimeter na debelo najfinejega laškega olja.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

267.

Pogodba s Tippo-Tipom. Skozi šume.

Stanley je bil vesel Tippo-Tipa, in začel ga je nagovarjati, naj ga spremlja s svojimi ljudmi. Ali Arabec ni imel nikakega razloga, da mu pritegne, ni mu šlo v glavo, kako se more človek navduševati za tako potovanje. Odgovoril mu je toraj hladno: „Ako se belim ljudem dopada staviti na kocko svoje življenje, to ni razlog, da tudi Arabci tako delajo. Mi potujemo polagoma, mi idemo naprej malo po malem, lovimo robove in nabiramo slonovo kost, kar traje navadno po več let. Vi beli ljudje, vi se brigate samo za reke, jezera, brda, in trošite svoje življenje brez razloga in koristi. Pogledite tega starca, katerega vi imenujete Livingstone-a, in katerega smo videli umreti v Bissi, kaj je delal, česa je iskal celih petindvajset let tu v Afriki? On se ni obogatil, on nam ni nikdar nič daroval, ni lovil robov, ni skupljeval slonove kosti, drl je vedno samo naprej, a čemu?“

Na te razloge ni bilo odgovoriti Arabcu trgovcu da-si še tako inteligentnemu. Razen tega so bile pokrajine, preko katerih je Stanley hotel kreniti, naseljene s kanibali, divjaki, ostudnimi pritlikavci, kakor se je zatrjevalo. S kratka iti tje, bilo bi toliko, kakor iti v gotovo smrt.

Ker pa je Stanley tako živo nagovarjal in prosil Tippo-Tipa, dal se je vendar toliko omečiti, da je sklical svoje rojake, prijatelje in sploh vse, kateri so od blizu ali daleč poznavali te pokrajine, in jih poprašal za mnenje. Kedar so se posvetovali in razšli, reče Tippo-Tip Stanleyu: „Vsak mi odgovarja, da se ne spustim na takov pot. Vendar pa nečem zavreti vaših osnov, toraj pristajem, da vas spremim na šestdeset maršev a pod nastopnimi pogoji.

1. Vi mi hočete dati 5.000 tolarjev, ali 25.000 frankov.

2. Mi hočemo kreniti iz Njangue-a v pravcu, ki ga sami določite.

3. Onih šestdeset maršev ne sme dalje trajati, kakor tri mesce.

4. Hoditi hočemo po štiri ure na dan.

5. Na kraju teh šestdesetih maršev se hočemo ločiti, razen ako se hočete tudi vi vrniti z menoj.

6. Vi hočete plačati tudi sto in štirideset mojih mož, kakor sem se pogovoril ž njimi. Ako se preje

preden dovršite šestdeset maršev, naveličate potovanja, mojih 5.000 tolarjev mi morate vse eno odšteti, ne da bi kaj utrgali.“

Stanley udari na roko. No ker se je toliko govorilo o nevarnostih, hotel se je Stanley pomeniti tudi s Pocockom. Razložil mu je položaj, navel je vse razloge za in zoper, in naposled ga je poprašal, kako on misli in sodi. Hrabri mladenih, ki je že več potov pokazal svojo srčnost, odgovoril je tako-le: „Moj stari oča so mi rekli, ko sem slovo jemal, da nimam zapustiti svojega gospodarja. Tu je moja roka, gospod Stanley, jaz grem z vami, vodite nas kamor kočete.“

„Prav dobro, Pocock, hvala!“

Drugega dne je podpisal Stanley pogodbo s Tippo-Tipom, in nekaj dni pozneje je krenila ekspedicija na pot, spremljana od 700 ljudij, katere je arabski glavar vodil seboj. Od tega števila se je imelo 300 mož oddeliti in ostati v Tati. Spremstvo je bilo oboroženo s puškami, strelicami in kopji. Četa Tippo-Tipova je vodila seboj še sto robov in petdeset dečkov, ki so bili za sluge, kuharje, tesarje, zidarje in kovače.

Ko so bili ostavili Njangue, prišli so kmalu v Mitambo, grozno šumo, katero so domačini Stanleyu popisavali kot pravo strašilo, kjer bode treba reči z Bogom solncu, in pretrpeti sila neprijetnosti. Z desne in leve stoji drevesasto grmovje do 20 črevljev visoko; tla so temnorujavo, napravljeno od drevesnih odpadkov, kateri se nabirajo že stoletja. Ker je dovelj vlage, zato so tla izredno plodna. Rastlinje je izredno raznolično, in raste bujno v tem vlažnem hladu. Veter naj brije zunaj kakor hoče, v globinah tega morja zelenila vedno vlada največji mir.

Da bi hoteli popisati, kaj se vidi kukcev v teh tropskih šumah, ne bi bilo dovelj jedno poglavje. V tem zabitem kraju se nahaja prava tvornica prirode, v katero človek ne more prodreti drugače, da plača svojo smelost z mrzlico ali malarijo.

Govori se o tišini šum! No za pozornega motrilca niso te afriške šume nikakor tihe. Brenčanje in cvrčanje od sto delavnih plemen napolnjuje s svojim nejasnim šumom poludnevno temo, katera vlada pod tem perjem. Tu se čuje škripanje na milijone čeljusti, besno psikanje vznemirjenih krdel, pripravljenih na boj, trenje drobnih kril, lazenje legij pod listjem, nenadni skok živali, katera se je prebudila, cvrčanje cvrčka, šumenje mravljišča in kvakanje volovske žabe. Dodaj k temu drgnenje vej, padanje perja, cepanje orehov in drugih plodov, krehanje vej, mrmljanje in vrščanje drevja, katero se ziblje in se zadeva, in spoznal bodeš, četudi si slep, da se v hladu tropske šume vodi brez števila malih rokodelstev, da se tu vrté delavci, katerih nikdo ne more prešteti. Ali samo tega naj nobeden ne trdi, da je šuma tiha.

Strašna tla, preko katerih je Stanley moral stopati, rodi veličanstveno vegitacijo. Tu so praproti, ostre rastline, trstika, akacije, tamarinde, divja vinska trta, palme vsake vrste, oljika, datelji in na stotine drugih rastlin. Neprodirna gošča, v katerej se vse razstline boré in lové za palec zemlje, ponaša se z veličino in z razkošjem, kakoršna more vladati samo na tako toplem vrtu. Pot je bil neizmerno težaven, tu in tam kar neprehoden za nosilce ladije, in Stanley je moral sestaviti celo četo pijonirjev, kateri so s sekiro v roki delali pot.

Čez več dnij, ko šumi ni bilo ne konca ne kraja, vidi Stanley nekega jutra Tippo-Tipa, kako čmeren gré k njemu. Dolgo sta se razgovarjala. Tippo-Tip je razložil vso grozo te situvacije, in naposled je izrazil odkrito željo, da pretrga pogodbo.

Stanley je začutil, da je kritiški čas došel. Ali bode res moral ustaviti potovanje? Poskuša to in ono, da prepriča Arabca, koliko velja slovesna obljuba.

„To ni vse vkup nič,“ odgovori Tippo-Tip. „Na ta način bodem porabil skoro celo leto za teh šestdeset maršev. Jaz nisem nikdar preje videl te šume, in nisem si mogel predstaviti, da je sploh tak kraj na svetu Zrak, ki se tu diše, ubija moje ljudi. Vi hočete ubiti tudi svoje. Ta šuma ni za drugo nego za opice in zverino. Prav res, jaz ne morem več naprej!“

Poučni in zabavni drobiž.

Živali in godba. V Londonu in Parizu so zadnji čas mnogo poskušali kako vpliva godba na živali. V londonskem zverinjaku so poskušali z gosli, flavto in dipljami. Ko je goslar zagodel pred medvedovo kletko, je velik medved vstal, vspel se na zadnje noge, stopil k ograji svoje kletke in gobec skozi vtikal. Neki mlad medved je pa skozi ograjo pomolil sprednje čape, kakor bi k sebi vabil goslarja. Drugi medvedje so pa mej godbo hodili gori in doli prav po godbenem taktu. Velik vtis je godba napravila na leve. Stopali so k ograji in pazno poslušali. Neki star lev je prav po taktu mahal z repom. Posebno je godba vplivala tudi na tigra. Mahal je z repom in migal z očesnimi vejicami. Orangutang je zaslišavši gosli, vzel odejo in se je vanjo zavil čez ušesa. Iz tega so sklepali, da mu je godba zoperna. Ko je zagodel diplar, je orangutang vrgel s sebe odejo in jel skakati. Videlo se je, da mu ta godba bolj ugaja. V Parizu se pa pri poskusih živali, razen jedne levice, ki se je ves čas sukala v kletki, niso nič zmenile za godce. Živali so torej le v Londonu muzikalične, v Parizu pa ne.

Nova konjica. V Franciji osnujejo nove vrste konjico. Namesto konj bodo ti vojaki imeli velbljode. Ta konjica je odmenjena za službovanje v saharski puščavi.

Zavetišče sv. Bernarda se bode baje v kratkem opustilo, ker ni več potrebno, odkar se je zgradilo po Švici toliko železnic. Samostan očetov benediktincev se je sezidal že v desetem stoletju in je 2470 metrov nad morjem. Sedanja poslopja so iz 17. stoletja. Menihi so na tisoče potnikom ob grdem vremenu rešili življenje, pri katerem človekoljubnem poslu so jih zvesto podpirali posebne vrste psi, naučeni iskat ponesrečene potnike po snegu. Brez teh minihov bi prejšnja stoletja bil promet nemogoč. Zaradi tega se bode pa zgodovina hvaležno spominjala še dolgo vrlih mož, ki so tukaj se toliko trudili za zdravje in življenje svojega bližnjega in tako zvesto opravljali svoje dolžnosti

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Peta seja. — Konec.)

V popoludanski seji govoril je še poročevalec Šuklje. Najprvo obrnil se je do stranke, ki trdi, de je vera v toliki nevarnosti ter rekel: To dragoceno svetinjo našega naroda branili bodemo z Vami, če bode treba. A zdaj se ne gre za to, nego za očitno nadvlado nad vso posvetno inteligencijo v vseh vprašanjih bodisi verskih ali posvetnih Kam pridemo s pesništvom, kiparstvom, slikarstvom in sploh vedo, če bomo tako ozkosrčni, kakor ste Vi oziroma škof. Vsi škofje pa niso taki. Na zadnjem katoliškem shodu čuli smo strmeč čudni izrek, da se je poslednji kapelan več učil nego najučenejši lajik. Take izreke se mora le z obžalovanjem jemati na znanje. Bele vrane so, ki iz prepričanja hodijo z Vašo stranko, kar jih je namreč izmej posvetnega razumništva Pridruži se Vam kak špekulativni odvetniški koncipijent, nadejaje se, tako pridobiti si klijentelo, dalje cela vrsta malih „štreberčkov.“ ki zdihujejo po mandatih, za katere pa nimajo sposobnosti. Imejte jih, koristili Vam itak ne bodo dosti. Nam, ki imamo nekaj lastnega prepričanja, na taki podlagi ni mogoče skupno delovanje. Mislim, da sem prav razumel besede dr. Tavčarja, naj se združi vse posvetno razumništvo v veliko narodno stranko, da se v bran postavimo nasilstvu, ki smo je doživeli poslednje dni. Tem besedam so živo pritrjevali poslanci in občinstvo. Na to preide govornik na druge zadeve. Ostro obsoja vlado, ki večkrat prav po nepotrebnem razburja duhove. Zahteva graditev novega gimnazijskega poslopja in reaktiviranje kranjske gimnazije. Glede zatiranja Nemcev pravi govornik nasproti baronu Schweglu, da bi bilo želeti, da bi bili Slovenci vsaj en teden v onem položaji, kot so zatirani Nemci. Politični položaj spremenil se je zadnji čas bistveno in čaka nas težko delo. Treba bo biti nam bolj odločnim v narodnem boji. S tem se je zaključila generalna debata in pričela na to podrobna razprava. Finančnega odseka poročilo pravi: Skupna potrebščina proračunjena je na 837.557 gld, pokritje pa na 844.022 gld., znaša torej presežek 6.465 gld. Svoj nasvet utemeljuje finančni odsek tako-le: A. Potrebščina. I Troški deželnega zbora 14.514 gld II. Administrativni stroški 53.494 gld. III. Troški za deželno posestvo 7.680 gld. IV. Troški za deželno-kulturne namene in vodne zgradbe 51.125 gld. V. Troški za javno varnost 26.261 gld. VI. Troški za zdravstvo 9.657 gld. VII. Dobrodelne naprave 230.043 gld. VIII. Troški za pouk, omiko in dobrodelne namene 217.873 gld., mej temi podpore: 1.) Pedagogiškemu društvu na Krškem kot podporo 100 gld. in za nakup po njem izdanih knjig 100 gld, skupaj 200 gld.; 2) Ciril in Metodovi družbi 1000 gld.; 3) „Rudečemu križu“ 100 gld; 4.) društvu „Zur Pflege kranker Studierender“ na Dunaji 50 gld; 5) podpornemu društvu juridične fakultete na Dunaji 50 gld.; 6) podpiralni zalogi slovenskih vseučiliščnikov v Gradci 200 gld.; 7.) podpornemu društvu rudarskih akademikov v Ljubnem 20 gld.; 8) za podporo mladim umetnikom 1000 gld.; 9.) gimnaziji v Novem Mestu 250 gld; 10.) Luki Jeranu za dijaško kuhinjo 200 gld.; 11.) muzealnemu društvu 400 gld.; 12.) učiteljski vdovi Magdaleni Vrančičevi 50 gld 13.) „Glasbeni Matici“ v Ljubljani 600 gld. IX. Troški za občila 127.150 gld. X Troški za priprego in vojaške namene 11.350 gld. XI. Primanjkljaj deželnega posojilnega zaklada 83.410. XII. Razni troški 5000 gld. B. Pokritje. I. Prihodki iz deželne imovine 55.302 gld. II. Prihodki iz javnih naslovov 58.884 gld. III. Prihodki iz deželnih zavodov in razni prihodki 86.444 gld. Pri poglavji IV potrebščine predlaga posl. Povše, da se dovoli 1000 gld. za nakup mladih težkih kobil težkega konjskega plemena. Posl Mesar priporoča s posebno resolucijo še nadaljno premovanje konj v Bohinji. Posl. Lavrenčič priporoča nujno vravnavo voda v vipavski dolini. Posl. Kavčič zahteva že toli potrebne naprave vodnjakov na Krasu. Posl. dr. Papež pravi, da bo z uravnavo vipavskih voda dosti dela in izreka željo, da bo treba od vlade prej 5 % podpore izposlovati. Deželni predsednik pravi, da prej ne more vlada ničesar storiti, dokler ni dotičnega zakona. Poročevalec Šuklje priporoča nujno uravnavo vipavskih voda in resoluciji posl. Povšeta in Mesarja, kateri se tudi vsprejmeta. Pri poglavji VII konstatuje poročevalec, da so pogajanja za nakup zemljišča za zgradbo nove bolnice dognana. Pri poglavji VIII priporoča posl. Hribar, da se kupi za muzej zbirka polžev in mahov župnika Robiča. Posl. dr. Papež podpira ta predlog. Pri poglavji IX priporoča posl. Hribar prošnjo Metličanov glede cestne zveze z dolenjsko železnico. Istotako priporoča cesto iz Dol Bernika do Vodic. Dalje graja ta poslanec upravo južne železnice, ker ni ravnopravna pri svojem postopanji in ne da pravic slovenskemu jeziku. Konečno stavi poslanec nastopno resolucijo: Deželni zbor vojvodine Kranjske priznava, da bi železnična zveza Celje-Kamnik in Kamnik-Kranj bila velike važnosti za narodno-gospodarski razvoj dežele kranjske in izreka, da bode s prevzetjem primernega zneska glavinskih delnic rad podpiral svoj-časno zgradbo teh železnic. Resolucija izroči se na predlog posl. dr Schafferja deželnemu odboru, da jo uvaži in poroča o njej Posl. Murnik predlaga k XII poglavju resolucijo, po kateri naj se dovoli naknadni kredit 7000 gld. za podporo po nimah poškodovanim. Posl Žitnik predlaga v ta namen 10.000 gld, kar se tudi vsprejme. Drugi predlogi finančnega odseka vsprejmo se vsi brez debate. — Finančni odsek dalje predlaga, da se za leto 1893. podaljšajo sledeči krediti: 1.) Za uravnavo Mirne 1. obrok 20.000 gld., 2) za cesto Lipa-Podpeč 1000 gld., 3.) za preložitev okrajne ceste pri Selih 3500 gld., 4) za preložitev okrajne ceste pri Vrhniki 3000 gld., 5.) za preložitev kočevsko-laške okrajne ceste 3500 gld, 6) za napravo savskega mostu pri Smledniku 5000 gld., 7.) za obrambo mostu čez Ljubljanico pri Gor. Kašlji 1000 gld; 8) za zgradbo infekcijske bolnice 20.000 gld. — Finančni odsek stavil je potem še nastopne predloge:

I. Skupna potrebščina deželnega zaklada

za leto 1893 v znesku	837.557 gld.
in zaklada v znesku	86.444 „
torej s primanjkljajem . .	751.113 gld.

se potrdi.

II. Za potrebno pokritje primanjkljaja v znesku 751.113 gld. naj se za leto 1893 pobira:

1.) 40 % priklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v znesku 136.156 gld.

2.) Sledeče naklade:

a) od porabljenih likerjev in vseh poslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gld.,

b) od vseh porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo 18 kr., v skupnem znesku 180.000 gld.

3.) 28 % priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 441.422 gld.

III. Deželnemu odboru se naroča pridobiti sklepom pod II 1) in 3) Najvišje potrjenje. — Predlogi se vsprejmo.

Konečno predlaga finančni odsek sledeče resolucije k proračunu deželnega zaklada za leto 1893:

1.) Visoka vlada se pozivlje, naročiti okrajnemu glavarstvu v Radovljici, naj v smislu obstoječih zakonskih določil skrbi za ustanovljenje vodnih zadrug zaradi ohranitve obram-

benih in zagradbenih naprav v gorenji Savski dolini (ad „Potrebščine“, IV., 4). 2) Visoka vlada se pozivlje, da zaukaže okrajnim glavarstvom, naj se pri pregledovanji plemenskih bikov strogo držé predpisov § 7. zakona z dne 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4, ter skrbé za to, da se dotični ugledi kolikor mogoče kumulujejo in komisijski troški znižajo (ad „Potrebščine“, IV., 9 b). 3) Visoka vlada se naprosi, da potrebno ukrene, da se v interesu javne varnosti in v olajšanje službovanja žandarmov — žandarmerijska postaja v Dragi premesti v Travnik občine Loški Potok. 4) Z ozirom na denarni vspeh deželne naklade na žgane opojne tekočine odmeri se za leto 1893 poslujočemu osobju posebna nagrada v znesku 5 % od vsega čistega dohodka, kateri po odbitih prvotnih remanencah presega 100.000 gld. Deželni odbor se pooblašča, da po svoji previdnosti razdeli to svoto mej one pri pobiranji deželne naklade poslujoče osebe, katere se bodo tekom leta odlikovale po posebni spretnosti in točnosti. Iz istega zneska naj se eventuvalno tudi primerno nagradi akcesist Zvonimir Zor. 5. Deželnemu odboru se naroča, da se udeleži letošnje zakupne dražbe užitninskega davka kot ponudnik imenom dežele. Resolucije se vsprejmo. S tem je bila rešena zadnja točka dnevnega reda. Deželni predsednik baron Winkler naznani, da je deželni zbor po Najvišjem nalogu odložen za nedoločen čas. Deželni glavar zaključi sejo in pravi, da bo prihodnjo sejo pismeno naznanil gg. poslancem.

— **Deželnega predsednika slovó.** Minolo nedeljo poklonili so se c. kr. uradniki dosedanjemu predsedniku gosp. baronu Winklerju povodom njegovega odlikovanja z velikim križcem Franc Jožefovega reda, se ob ednem poslovili od njega oficijelno, in mu pri tej priliki tudi v spomin izročili umetno izdelan in bogato okrašen namiznik. Istega dne poklonila so se odhajajočemu g. predsedniku tudi narodna društva, katera sta vodila gg. dr. Bleiweis-Trsteniški in župan Grasselli. Na nagovora teh naglašal je g. deželni predsednik v ljubeznjivem govoru, da mu bo bivanje v beli Ljubljani ostalo v najlepšem spominu in da bode tudi v bodoče skrbno spremljal narodnih društev vspešno delovanje v prid in korist blagemu našemu slovenskemu narodu Nadalje poklonili so se g. dež. predsedniku, deželni odbor, mestni zastop ljubljanski, predsedstvo trgovske in obrtniške zbornice, odbor kmetijske družbe rudečega križa, belega križa, več županov mej njimi župan radovljiški, škofjeloški, kranjski in zastopniki raznih društev in korporacij. Jutri poklonijo se g dež. predsedniku župani logaškega okraja, v nedeljo pa se bode poklonilo več županov kamniškega okraja pod vodstvom g. dež. posl. Kersnika. Gosp. deželni predsednik odide prihodnji teden iz Ljubljane, na kar takoj dojde novi vodja deželne vlade.

— **Osobne vesti.** Okrajni komisar gosp. Egon baron Winkler, zadnji čas službujoč pri c. kr. okr. glavarstvu v Ljubljani, je poklican v službovanje pri notranjem ministerstvu na Dunaj. — Na ljubljanski višji gimnaziji imenovan je za suplenta g. dr. France Kropivnik. — Drugo učiteljsko mesto v Cerknici dobil je učitelj v Beli Peči, g. Rudolf Piš, drugo učiteljsko mesto v Škofji Loki tamošnji tretji učitelj g. Bogomir Krenner, tretje učiteljsko mesto v Škofji Loki pa dobi učitelj v Sorici, g. Julij Flis. Tretje učiteljsko mesto v Veliki Dolini je dobil gosp. Ferdinand Strel, dosedaj učitelj v Bosni, drugo učiteljsko mesto v Mokronogu pa tamošnji začasni učitelj g. Edvard Bohinc, tretje učiteljsko mesto v Sodražici učiteljica v Knežaku, gspdč. Marija Bernot. Za učitelja in vodjo v Grčarice pride g. Janez Hutter, učitelj v Topli Rebri, na jednako mesto v Banjaloki pa učitelj g. Jernej Kimovec, nadučitelj na Vačah. G. Jos. Armič, namestni učitelj v Ljubljani, je dobil začasno službo učitelja-voditelja v Sorici. G. K. Pikl pride s Prežganja kot začasni učitelj v Št. Vid pri Zatičini, na njegovo mesto pa gosp. Fr. Cvirn. — Presvetli cesar je podelil posestniku g. Fr. Lenčeku na Blanci pri Sevnici zlati zaslužni križec s krono v priznanje njegovega občekoristnega delovanja zlasti za kmetijstvo. — Tukajšnji gimnazijski učitelj gosp. dr. Lovro Požar dobil je naslov profesorja.

— **Bakljado in serenado** priredijo jutri zvečer ob $^1/_2$ 9. uri nekatera narodna društva in meščani odhajajočemu gosp. dež. predsedniku baronu Winklerju.

— **Nov odvetnik.** V Kočevji nastanil se je in otvoril odvetniško pisarno odvetnik dr. B. Gottlieb.

— **Poštno poslopje v Mariboru** pričeli bodo baje zidati še to jesen. In v Ljubljani?

— **Vožnja za osebe** se bode po državnih železnicah vsled sklepa železniškega sveta nekoliko zvišala. Nove cene stopijo menda že 1. novembra v veljavo.

— **Novo žensko poddružnico družbe sv. Cirila in Metoda** osnovale so vrle Slovenke v Tolminu. Živile!

— **Preskušnje učne usposobljenosti** se bodo na c. kr. učiteljišču v Ljubljani pričele dne 7. novembra. Prošnje vložiti je do 25. t. m na c. kr. okrajne šolske svete.

— **Ženska gimnazija** otvorila se je dne 10. t. m. na Dunaji.

— **Na deželni kmetijski šoli na Grmu** pri Novem Mestu bode javna preskušnja dne 29. t. m.

— **Nove orglje,** Mestna župna cerkev v Kranji dobi nove orglje, katere sta izdelala brata Župana v Kamnigorici.

— **Jubilej.** Č. g. Blaž Artelj, župnik v Kranjski gori, praznoval je minoli teden sedemdesetletnico svojega življenja in petindvajsetletnico svojega pastirovanja v Kranjski gori.

— **Trirazredna ljudska šola v tukajšnjem Marijanišču** razširila se je z letošnjim letom v četirirazrednico. V ta namen se je Marijanišču dozidal en poseben oddelek za šole. Včeraj se je ta novi del hiše slovesno blagoslovil in je bila tem povodom ondi lepa šolska slavnost.

— **Spominsko ploščo** sklenil je občinski zastop v Krškem vzidati slavnemu zgodovinopiscu Valvazorju, kateri je l. 1693. torej pred 200 leti umrl v lastni hiši v Krškem. — Tudi pokojnemu Martinu Hočevarju nameravajo nekateri napraviti ondi primeren spominek

— **Nova posojilnica** snuje se v Novemmestu.

— **Pri streljanji s topiči ponesrečilo** je baje v nedeljo dne 16. t. m. šest fantov v Cerkljah pri Kranji. Ednega so morali prenesti v deželno bolnico.

— **Čitalnico** nameravajo osnovati rodoljubje v Sevnici.

— **Celjski okrajni zastop** dovolil je za gradnjo železnice Grobelno-Rogatec 20.000 gld. podpore toda s pristavkom poslanca g. dr. Gregorca, da se napisi na postajah napravijo tudi v slovenskem jeziku.

— **Pasji kontumac.** Po občinah Brezovica, Log in Dobrova uvel se je da preklica pasji kontumac.

— **Griža.** Razun onih krajev, katere smo zadnjič javili, razsaja griža tudi v Mirni peči, v Šmarjeti pri Klevežu, v Klečah pri Ljubljani, v Snožeti, v Dolu, v Toplicah, v občini Št. Peter na Dolenjskem, v občinah Žužemberk, Amruš, Dvor, v Vižmarjih in Št. Vidu nad Ljubljano in Jasovniku v motniški občini.

— **Kolera** pojema očividno na Gališkem in na Nemškem, ne pa tako na Ogerskem, kjer se pojavljajo zmirom novi slučaji.

— **Gozdarska šola v Idriji,** katera se je založila vsled ukaza c. kr. ministerstva, otvorila se je s 1. oktobrom t. l. Ta šola zasnována je po istem načinu kakor gospodarski šoli v Hallu na Tirolskem in v Gusswerku na Štirskem.

— **Ustanove.** Pri cesar Franc Jožefovi ustanovi, ustanovljeni povodom 40letnice vladanja Nj. Veličanstva za uboge sirote postojinskega okraja je za l. 1892 razpisanih šest mest po 30 gld. Prošnje vložiti je do 1. novembra pri c. kr. okr. glavarstvu v Postojini.

— **Delitev premij za govejo živino.** Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo in sl. deželni odbor kranjski sta na

predlog c. kr. kmetijske družbe kranjske blagovolila dovoliti, da se napravijo delitve premij za govejo živino, in sicer v Novem Mestu dné 25. oktobra za okrajno glavarstvo novomeško, v Kočevju dné 27. oktobra za okrajno glavarstvo kočevsko in v Ilirski Bistrici dné 31. oktobra za okr. glavarstvo postojinsko, ter sta v ta namen dovolila potrebni denar. Namen razstavi in delitvi premij je: a) Da se živinorejci teh okrajev s primerjanjem goved izpodbudijo za napredek živinoreje in o njej pouče; b) da se vidi vspeh, ki se je zlasti z deželno in državno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine. 1. Pravice do premij imajo vsi živinorejci dotičnega okrajnega glavarstva. 2. Do 10. ure dopoludne mora vsa živina biti na mestu razstave, in sicer posebe junci, posebe telice in posebe krave privezane za ograjo. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki jej streže. 3. Živina, katera hoče biti deležna premije, mora najmanj že pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričevalom svojega županstva. 4. Možje, kateri bodo sodili o premovanju živine, izberó se po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva za kmetijstvo in se morajo ravnati po predpisih, za to določenih. 5. Kdor je premijo dobil, mora se s posebnim pismom zavezati, da bode izpolnil vse, kar veleva imenovani ministerski predpisnik, ter da bode obdarovano govedo najmanj eno leto obdržal za pleme. 6. V razstavo se pripuščajo: junci (biki), ki so pol do tri leta stari, breje telice, ki so najmanj dve leti stare, molzne krave, ki so imele eno, dve, tri, štiri ali k večemu pet telet. Goveda sme biti izvirnega marijedvorskega, muriškega, beljansko-pinegavskega plemena in pa domača živina, mešana z zgoraj imenovanimi 3 rodovi ali pa tudi z drugimi plemenitimi rodovi, ali pa tudi čisto domača živina. 7. Za lepo živino so določene za vsak okraj naslednje premije: I. Za bike 5 premij, in sicer ena za 25, ena za 20 in tri po 10 gld. II. Za krave 4 premije, in sicer ena za 20 in tri po 10 gld. III. Za breje telice 5 premij, in sicer ena za 20 in štiri po 10 gld. Posestnikom, ki bodo pripeljali k premovanju v vseh oddelkih najlepšo goved, sme presojevalni odbor prisoditi vrhu gorenjih premilj tudi priznanstko diplomo za umno živinorejo in v posebnem slučaju izvenredno posebno premijo. — Povodom premovanja v Novem Mestu dne 25. oktobra priredi ondotna kmetijska podružnica, kakor smo že poročali veliko srečkanje. Dobitki obstoje iz raznovrstnega kmetijskega orodja in strojev. Glavni dobitek je stroj za čiščenje žita (75 gld.) Srečka velja 10 kr.

— **Laško, nemški in slovenski pogovori** je naslov knjigi, katera je vže v četrtem natisu pri J. Paternolli-ju v Gorici izšla. Cena knjigi je 1 gld. — Ker žive v naših južnih deželah Avstrije prebivalci teh narodnosti skupaj, mora vsak'o želeti, da se kolikor mogoče med seboj razume, in v ta namen bo knjiga marsikomu dobro došla.

— **Knjiga Zgodbe sv. pisma** za nižje razrede ljudskih šol s 47 podobami, nemški spisal Dr Friderik J. Knecht, poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru, je vže v tretjem natisu izšla. Knjiga je prav lična z lepimi podobami in stane broš. 20 kr., trdo vezana 26 kr.

Listnica vredništva.

Gosp. A. V v K. Ključi iz aluminija res niso tako trdni, kot železni, a vsaj se tudi železnemu perut rada odlomi, ako ga skušamo siloma zasukati. Skrbite, da bode Vaša ključavnica gladko in rada tekla, potem se pa ni bati, da bi se ključu iz aluminija odlomila perut (brada!)

Vincenc Čamernik

kamnosek

v Ljubljani, Parne ulice h. št. 9

se najuljudneje priporoča prečastiti duhovščini v izvršitev naročil vsakovrstnega

cerkvenega umetnega kamnoseškega dela

kakor **altarjev, obhajilnih miz** itd., slav. občinstvu pa svojo bogato zalogo **najraznovrstnejših**, po **najnovejših obrisih prav lično in iz različnih vrst marmorjev** izdelanih

nagrobnih spomenikov.

Preskrbi kompletne **družbinske rakve** na vže kupljenem svetu na tukajšnjem pokopališču.

Vse na tukajšnjem pokopališču stoječe in pri njem zgotovljene spomenike, kateri se vsled nedovoljno zidanega temelja nagibajo, **popravlja brezplačno dvakrat na leto** in sicer spomladi in pred Vsemi Svetimi.

Tudi p. n. **stavbenim podjetnikom** se priporoča za vsakovrstna (9—5)

stavbinska dela

katera **fino, trpežno** in **ceno** izvrši.

Velika 50 krajcerna loterija.

Srečkanje **1. decembra.**

Glavni dobitek (10—8)

75.000 goldinarjev

Srečke po **50 kr.** priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.